

Shevitat Keilim: Machines Performing Melacha Automatically in a Conspicuous Manner, Avsha Milta

Shiur number 11

In the previous shiur we began the topic of *Shevitat Keilim*. We learned that Beit Shammai's opinion is that one must ensure that his possessions do not perform *melacha* on Shabbat, while Beit Hillel believes that there is no such obligation. The Halacha follows the opinion of Beit Hillel, but there are still two issues related to *Shevitat Keilim* that one must address even according to Beit Hillel:

1. Under what circumstances may one earn profit from *melacha* performed by one's possessions on Shabbat (i.e.-renting them on Shabbat, renting them before Shabbat, and having a sale take effect on Shabbat). We discussed this question in the previous Shiur.
2. Under what circumstances must one refrain from having his machines etc. perform *melacha* on Shabbat for the sake of maintaining the proper spirit of Shabbat? We will discuss this question in this Shiur.

1. מחלוקת בית שמאי ובית הלל בעניין שביתת כלים

As we saw last time, Beit Shammai and Beit Hillel argue about the permissibility of setting up a system where *melacha* will automatically take place on Shabbat:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יז עמוד ב

משנה. בית שמאי אומרים: אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום, ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים: אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום, ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין, ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים: אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום, ובית הלל מתירין.

The Gemara explains:

אמר רב אושעיא אמר רב אסי: מאן תנא שביתת כלים דאורייתא - בית שמאי היא ולא בית הלל.

רש"י מסכת שבת דף יז עמוד ב

סמנין - לצבע.

כרשינין - למאכל בהמה, בינ"א בלעז + מין קטניות+.
ובית הלל מתירין - משנתן את המים מבעוד יום.

אונין - ארישבי"א + צרורות פשתן מעובד למחצה+ והן אגודות של פשתן מנופץ, ונותנין אותו בקדרה לתנור ומתלבן. שיהבילו - שיתחממו.

העין - הצבע, שיקלוט מבעוד יום.

מתירין - לתתה מבעוד יום, והיא קולטת כל הלילה.

חברותא שבת דף יז עמוד ב

מתניתין: בית שמאי אומרים: אין שורין קודם השבת דיו במים, ולא סמנים לצבע, ולא כרשינין למאכל בהמה, בכדי שתגמר מאליה מלאכת שרייתן בשבת עצמה. אלא מותר לשרותם רק אם נותר די זמן בכדי שישורו [שתגמר שרייתן של] הדיו והסימנים והכרשינין מבעוד יום, קודם כניסת השבת. ובית הלל מתירין, אף אם תגמר שרייתן בשבת. בית שמאי אומרים: אין נותנין קודם השבת אונין [אגודות] של פשתן מנופץ לתוך התנור, בכדי שיתחממו ויתלבנו בשבת, אלא בזמן שיש בו בכדי שיהבילו [יתחממו] מבעוד יום. ולא נותנים את הצמר ליורה בשביל לצובעו, אלא בכדי שיקלוט את העין [הצבע] שבירה מבעוד יום. ובית הלל מתירין ליתנן קודם השבת, אף שימשיכו להתלבן או לקלוט את הצבע בשבת עצמה. בית שמאי אומרים: אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום. ובית הלל מתירין אף אם יצודו בשבת. ושני טעמים נאמרו בגמרא בשיטת בית שמאי בכל ההלכות האלו. או שהן גזירה, מחשש שמא יבואו לעשותן בשבת. או שאיסור דאורייתא הוא. שצותה תורה על שביתת כליו של אדם בשבת, שלא תיעשה בהם מלאכה.

The Yerushalmi explains the reasoning behind their disagreement:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א

ומה טעמהו דבית שמאי? [שמות כ ט] "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך" - כל מלאכתך גומרה מבעוד יום.
ומה טעמהו דבית הלל? "ששת ימים תעשה מעשיך וביום"

The above *pasuk* seems unnecessary; the Torah forbids the performance of *melacha* on Shabbat, so why do we need a *pasuk* to instruct us that we should perform our *melacha* during the other six days; isn't that obvious? Beit Shammai uses this *pasuk* to infer that *melacha* must be completed before Shabbat. Meaning, it is forbidden for *melacha* to continue taking place, even on its own, on Shabbat. Beit Hillel understands the *pasuk* differently. He infers precisely the opposite : that *melacha* can continue on the Seventh Day! That is, one may set up a system before Shabbat that will enable *melacha* to take place on Shabbat.

2. נתינת חיטים לריחים מבעוד יום

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד א

תנו רבנן : פותקין מים לגינה ערב שבת עם חשיכה, ומתמלאת והולכת כל היום כולו. ומניחין מוגמר תחת הכלים (ערב שבת) ומתגמרין והולכין כל היום כולו. ומניחין גפרית תחת הכלים (ערב שבת עם חשיכה) ומתגפרין והולכין כל השבת כולה. ומניחין קילור על גבי העין, ואיספלנית על גבי מכה (ערב שבת עם חשיכה) ומתרפאת והולכת כל היום כולו. אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום.

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד א

פותקין - פותחין, עושין נגר קטן משפת המעין לגנה.
מוגמר - לבונה ומיני בשמים נותנין על האש ומעשנין הבגדים, שיהא ריחן נודף.
גפרית - תחת כלי כסף שמציירין בהם פרחים וצורות בחרט, ומעשנין בגפרית והן משחירות וניכרות, וקורין נייל"ר +השחרת חלק מכלי כסף על ידי עשון בגפרית+.
קילור - תחבושת, שקורין - לוז"א +משחה לעינים+.
ואספלנית - רטייה.
ברחיים של מים - וכל שכן ברחיים של יד ושל חמור, דאדם מצווה על שביתת בהמתו.

חברותא שבת דף יח עמוד א

תנו רבנן : פותקין מים [פותחין את שפת המעין] לגינה בערב שבת עם [עד] חשיכה, ואפילו שמתמלאת והולכת הגינה במים אלו כל היום כולו. וההשקיה תולדה דזריעה היא, ומלאכה דאורייתא היא, אפילו הכי מותר לגרום בערב שבת שתיעשה מלאכה זו בשבת. וכן מניחין מוגמר [מיני בשמים] על האש תחת הכלים בערב שבת, בכדי שיעלה עשנו בתוך הכלים, ועל ידי כך יהיה ריחם נודף. ומתגמרין הכלים והולכין כל היום כולו. ומניחין גפרית על האש תחת הכלים של כסף בערב שבת, כדי שיתעשנו ותוכר צורת החריטות שעליהם, ומתגפרין והולכין כל השבת כולה. ולא חיישינן לכך שממשיכה בשבת ההבערה מאליה. ומניחין קילור [תחבושת] על גב העין לצורך רפואה בערב שבת, כדי שתשאר שם כל השבת. אבל בשבת עצמה אסור להניחה, לפי שאסור לעשות רפואה בשבת, גזירה משום שחיקת סממנים. וכן מניחין איספלנית [רטייה] על גבי מכה בערב שבת, ומתרפאת והולכת כל היום כולו. אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים בערב שבת, כדי שיטחנו בשבת. אלא נותן רק בכדי שיטחנו מבעוד יום קודם השבת [וכל שכן שאין נותנין בריחים הטוחנות על ידי חמור. שהרי האדם מוזהר על שביתת בהמתו].

The Baraita permits *melacha* to be performed by itself on Shabbat, seemingly in accordance with Beit Hillel's opinion. Nevertheless, the Baraita concludes by forbidding one to place wheat in a grindstone before Shabbat so that it will be ground up during Shabbat. Why? The Amoraim offer different explanations:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד א

מאי טעמא? - אמר רבה : מפני שמשמעת קול. אמר ליה רב יוסף : ולימא מר משום שביתת כלים! דתניא : ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו - לרבות שביתת כלים. אלא אמר רב יוסף : משום שביתת כלים.

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד א

שיטחנו מבעוד יום - מפני שמשמעת את הקול, ואוושא מילתא בשבת, ואיכא זילותא.
לרבות שביתת כלים - דכתיב לעיל מינה למען ינוח שורך וחמורך וגו'.

חברותא שבת דף יח עמוד א

אמר רבה : מפני שטחינת הריחים משמעת קול. וכיון ד"אוושא מילתא" שנעשית מלאכה בשבת, איכא בזה משום זילותא דשבת. אמר ליה רב יוסף לרבה : ולימא מר דאסור מדאורייתא, משום שביתת כלים. שהאדם מוזהר שלא יעשו כליו מלאכה בשבת. וכדתניא : כתיב "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת, למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר". וכתיב

בתריה "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו". ואתי האי קרא לרבות "שביתת כלים". אלא אמר רבי יוסף: הא דאסור ליתן חטים בריחים בשביל שיטחנו בשבת, משום שביתת כלים היא.

Rabbah explains that the Baraita forbids arranging for the grindstone to grind on Shabbat due to the noise that it produces. This implies that Rabbah understands that the Baraita follows Beit Hillel, but it is nonetheless forbidden due to the noise.

Rav Yosef, however, that the Baraita follows Beit Shammai, which is why the grindstone may not grind on Shabbat. (Most Rishonim hold thus, although the Rokeach suggests that Rav Yosef also believes that the Baraita follows Beit Hillel, but that Beit Hillel also believes in a certain form of *Shevitat Keilim*. We elaborate on this and other issues in the Harchavot.)

❖ **הרחבות – אם הברייתא היא דעת בית שמאי, המחייבים שביתת כלים, מדוע הותרו פתיקת מים לגינה, העמדת מוגמר תחת הכלים וכו' ? והאם רב יוסף התכוון להעמיד את הברייתא כבית הלל או כבית שמאי? שיטת הרוקח**
❖ **הרחבות – ביאור הברייתא בירושלמי**

The Gemara continues:

והשתא דאמר רב אושעיא אמר רב אסי: מאן תנא שביתת כלים דאורייתא - בית שמאי היא ולא בית הלל.

What exactly does the Gemara mean? Many of the Rishonim explain that the Gemara means to state that Rav Yosef's explanation is correct, and the problem with setting up the grindstone is due to *Shevitat Keilim*. This would imply that the Baraita is not accepted as the Halacha, since it follows Beit Shammai and not Beit Hillel.

המאור הקטן מסכת שבת דף ו עמוד א

והשתא דאמר רב אושעיא מאן תנא שביתת כלים ב"ש היא מדאמרין השתא דאמר רב אושעיא אלמא הכין הוא מסקנא דגמרא והכי הלכתא הילכך לא חיישינן בריחים של מים לא לדרבה ולא לדרב יוסף

תוספות מסכת שבת דף יח עמוד א

אומר ר"ת דהלכתא כרב יוסף דמוקי ברייתא כב"ש דהא רב אושעיא קאי כוותיה ולפי"ז ריחים מותרים דלדידיה לב"ה שרי אפילו היכא דקעביד מעשה ולא חייש להשמעת קול

The Rambam also omits the prohibition of setting up a grindstone before Shabbat, which implies that it is permitted, as only Beit Shammai forbids its operation.

❖ **הרחבות – דיון בשיטת הריף**

Other Rishonim, however, disagree and accept Rabbah's explanation. The above Tosafot continues and writes:

ולי נראה דרב אושעיא לא מוקי לה כבית שמאי, אלא הש"ס הוא דקאמר הכי "הא מני בית שמאי היא", אליבא דרב יוסף דמוקי לה משום שביתת כלים, אבל לרב אושעיא מצינן למימר דמוקי לה כבית הלל, ואית ליה השמעת קול כרבה. וכן פסק ר"ח, דטעמא דריחים משום השמעת קול, ואתי כבית הלל

The Rosh, amongst other Rishonim, offers a similar explanation of the Gemara. The Shulchan Aruch rules:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנב סעיף ה

מותר לתת חטים לתוך רחיים של מים, סמוך לחשיכה. הגה: ולא חיישינן להשמעת קול. שיאמרו רחיים של פלוגי טוחנות בשבת. ויש אוסרים ברחיים וכלל מקום שיש לחוש להשמעת קול. והכי נהוג לכתחלה. מיהו במקום פסידא יש להקל.

The Shulchan Aruch follows the lenient opinion of the Rambam, Tosafot, and Baal Hamaor. The Rema writes that one should preferably be stringent, but he too rules that one may be lenient in order to avoid financial loss.

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן רנב ס"ק כא

ואנן סוברים עיקר כדיעה דהשמעת קול שרי מדינא, רק מתמירין, ובהפסד מקילין

1. הגדרת טעם האיסור

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד א

מפני שמשמעת את הקול, ואוושא מילתא בשבת, ואיכא זילותא.

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף יח עמוד א

אין נותנין חטים לתוך רחים של מים אלא בכדי שיטחנו מפני שיש בה השמעת קול ופרסום גדול והוא זלזול שבת

The Meiri writes that the grinding of the wheat is an act of a very public nature. What exactly is being publicized? According to Rashi and the Meiri, it seems that the noise itself is problematic. Loud noise is inconsistent with an ideal Shabbat atmosphere. Therefore, even if the grindstone is set up before Shabbat, the noise itself is still a problem.

ספר התרומה הלכות שבת סימן רכ

ואין נותנין חטין לתוך הרחים אלא כדי שיטחנו מבעוד יום אמר רבה מפני שהיא משמעת קול ויאמרו רחים של פלוני טוחנין בשבת ויסברו דבשבת נתנו החטים

The Sefer Haterumah implies that the problem is the concern that people hearing the noise will suspect that the person himself is grinding on Shabbat. We therefore appear to have a disagreement amongst the Rishonim whether arranging the wheat in the grindstone before Shabbat is problematic due to the noise, or due to the mistaken impression that it might create.

There are several practical differences between these two understandings:

1. מה שרגילים להעמיד מבעוד יום

The Rishonim discuss whether one may wind and set a clock before Shabbat if it will chime every hour the following day, on Shabbat:

שו"ת מהר"י ווייל סימן קל

מה ששאלת על כלי העשוי למשקלות (מטוטלת) להשמיע קול לפי סדר השעות נראה דאסור. דר"ח והאשירי פסקו כרבה פרק קמא דשבת דאוקי ברייתא אין נותנים חטים לתוך ריחיים אפילו כבית הלל משום השמעת קול.

The Mahari Vile forbids this, and he brings the Gemara regarding grinding wheat as his proof.

ספר האגור הלכות הוצאת שבת סימן תקיט

פירשו תוספות שני"ץ וספר התרומה וסמ"ג שפירשו על אוושא מלתא שיאמרו רחים של פלוני טוחנים בשבת דסבירי בשבת נתן בהם חטין, ואם כן טעמא זה לא שייכא כלל גבי זוג המקשקש שהכל יודעים שרגילים לתקן בכל יום על יום של אחריו ובאותו היום שהוא מקשקש אין מתקנין אותו כלל. וכן יש לפסוק הלכה למעשה וכן עמא דבר

The Agur follows the understanding of the Sefer Haterumah, and he therefore permits setting the clock, as it is clear to people that clocks are set in advance, and people won't suspect that the owner of the clock did anything on Shabbat itself. This is the opinion of the Rema:

הגהת הרמ"א על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנב סעיף ה

מותר להעמיד כלי משקולת שקורין זיגע"ר מערב שבת. אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת. כי הכל יודעים שדרך להעמידו מאתמול.

Rav Shlomo Zalman Auerbach explains the parameters of this leniency:

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן ט

אם בדרך כלל לא היו רגילין לכוון את השעון בכל יום על יום שלאחריו היה אסור להשאיר את השעון שיתקתק וישמיע קול בשבת משום האי טעמא דאוושא מלתא

Rav Menachem Mendel Weismandl (Av Beit Din from Monsey) applies this leniency in regards to websites:

כתב עת אור ישראל עמוד לה

כן בנידון דידן, הכל יודעים שהדרך לערוך אותו פעם לימים מרובים ... שהרי אינך עושה מעשה מיוחד לשבת להתיר את העשייה בשבת, ואופי של כך אתר להיות פתוח כ"ד שעות ביממה, ורוב רובם של המפעלים לא יעשו בשבת

Websites are designed to function automatically for long periods of time. It is therefore a fair assumption to assume that the site was set up before Shabbat.

תחומין יא (עמוד 152)

לעניין אפשר לומר שאיסור ריחיים שייך רק במלאכה שאינה לצורך השבת, כגון טחינת חיטים - השומע אומר לעצמו: אם אסור לעשות זאת בשבת, מדוע לא חיכה בעל הריחיים ליום אחר? ומכאן עלול הוא ללמוד היתר טחינה לעצמו. לעומת זאת דברים שהם לצורך השבת, ברור לכל שעושה זאת בשבת באופנים שהתירו לעשות זאת, כגון על ידי שעון. כשם שמתירים להדליק אור על ידי שעון, אע"פ שהכל רואים את האור דולק, וכן בשאר מכשירים חשמליים, אין סיבה לאסור דווקא את המדיח מסיבה זו.

2. הגדרת עוצמת הרעש האסור מפני "אושא מילתא"

According to either of the two understandings above, there is a problem with creating loud noise on Shabbat. How loud is considered loud for these purposes?

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן ט

בכה"ג שאין הקול נשמע בחוץ והוא נמוך יותר מצלצול השעון יש להסתפק אי שרי או אסור

Rav Shlomo Zalman Auerbach is undecided as to whether noises that cannot be heard outside are considered problematic.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ע

הרמ"א ... מסיק טעם למה שמותר להעמיד כלי משקולת בערב שבת אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת כי הכל יודעין שדרכן להעמידו מאתמול ... הרי אף שהוא קול הנעשה בבית ואינו גדול כל כך כקול ריחיים בשבת, נמי היה אסור

Rav Moshe Feinstein points out that the Rema was lenient about setting up a clock that will chime on Shabbat because people realize that it was set before Shabbat. That is, that the level of noise that a clock produces is theoretically loud enough to be problematic, even though it is significantly quieter than the noise produced by a grindstone. He continues:

אם הוא קול כזה שלא נשמע אלא בחדרו שהוא לעצמו – אין בזה איסור. אבל אם נשמע גם חוץ מחדרו, שנשמע להרבה הלנים בביתו, וכל שכן כשנשמע לחוץ – אסור מצד גזירת השמעת קול דנתינת חטין לתוך רחים

We will see below that other *poskim* are more lenient.

3. זילותא דשבת

Around the time of the founding of the State of Israel a pharmaceutical factory was built in Ramat Gan. The production of certain medicines required them to undergo chemical processing that would take several consecutive days. The Moetzet Harabbanut Harashit (which consisted of Rav Herzog, Rav Uziel, Rav Unterman, and Rav Meshulam Roth) discussed the permissibility of allowing the machines to continue functioning over Shabbat. The correspondence is recorded in Shu"t Heichal Yitzchak (of Rav Herzog) in Simanim 19-25. Rav Herzog begins his first responsum with the following:

שו"ת היכל יצחק אורח חיים סימן יט

לא אסרו, (יש אומרים), לתת חטים לתוך הרחיים של מים אלא מפני ששמעת קול, וזו אינה משמעת קול אלא זמזום קל

There should seemingly therefore be no reason to be stringent, but he continues:

אך לעצם הדין, הרי אין זה אלא ספק ... זוהי מחלוקת בראשונים (בתשובה הוא מציג את מחלוקת השו"ע והרמ"א על סמך מחלוקת ר"ת ושאר בעלי התוספות), וכיון שלכל היותר חמור, אין זה אלא ספק, ואין זה אלא דרבנן, מהראוי לנו לפסוק לקולא, כדין ספיקא דרבנן דלקולא. ברם דא עקא, שיש מחברים הסוברים, שבספיקא דדינא, במחלוקת הראשונים, גם בדרבנן לחומרא

At first glance, Rav Herzog's opinion is difficult to understand. If he already established that the machines only produce a faint hum, why should there be any reason at all to be stringent?

In order to understand this we must return to the Rishonim:

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד א

מפני ששמעת את הקול, ואוושא מילתא בשבת, ואיכא זילותא.

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף יח עמוד א

אין נותנין חטים לתוך רחים של מים אלא בכדי שיטחנו מפני שיש בה השמעת קול ופרסום גדול והוא זלזול שבת

We saw earlier that Rashi and the Meiri (as opposed to the Sefer Haterumah and Agur) explain that the noise is problematic, since it impinges on the proper atmosphere of Shabbat. If that is the case, one can posit that loud noise is only one example and practically there may be many automatic actions that are considered to negatively impact the Shabbat atmosphere and should therefore be forbidden.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ס

הנה בדבר שע"י חשמל אפשר על ידי מורה שעות הנעשה לכך שיעמידנו בערב שבת באופן שיתחיל לבשל למחר ביום השבת כשעה לפני זמן האכילה ... הנה לענ"ד פשוט שאסור להתיר זה, דהרי על ידי מורה שעות כזה יכולים לעשות כל המלאכות בשבת, ובכל בתי החרושת, ואין לך זלזול גדול לשבת מזה, וברור שאם היה זה בזמן התנאים והאמוראים היו אוסרין זה ... אבל יש טעם גדול לאסור מטעם אחר דהא זילותא דשבת, ... וכיון שברור שאיכא זילותא דשבת, הוא בכלל איסור זה ממילא אף שלא אסרו זה ביחוד דכל ענין זילותא הוא האיסור

Rav Moshe Feinstein rules that, even if there is no noise, any action that leads to a desecration of the spirit of Shabbat is included in Chazal's prohibition. Still, he continues and explains that as many people have already permitted using timers, one should not consider them a desecration of the Shabbat atmosphere. (He refers to the above reasoning as "טעם האחרון לאסור," the last reason to be stringent. We did not quote his first reason to be stringent, but we have quoted it in the addendum on Shevitat Keilim regarding timers on Shabbat).

מכל מקום, כיון שיש רבוותא שהתירו ונהגו כן בהרבה מקומות, אין לאסור מה שכבר נהגו להקל בהעמדת העלעקטרי בערב שבת על ידי מורה שעות שיכבה וגם שידליק בשבת לזמן שהעמידו, וגם ממילא ליכא זילותא לשבת בזה, וליכא טעם האחרון לאסור, כיון שהיו מקומות שנהגו בזה אדרבה למצות כבוד סעודת שבת

Rav Mordechai Yaakov Breish (Chief Rabbi of Zurich after the Second World War) also warns about the risks of a lenient approach towards using technology to perform *melacha* automatically:

שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן ע

אם נזלזל בקדושת שבת בהיתרים של הטעכניק משום שהכל נעשה מעצמו, יוצמח מזה חילול שבת גדול, שאדם בשבתו בביהמ"ד או על שלחנו של סעודת שבת ומנגן זמירות לכבוד שבת, ועסקו או משרדו עובד בשבת עבורו כבימות החול, ומסופקני אם זה אינו דומה להא דרמב"ן בפרשת אמור, דמקח וממכר הנעשה בקביעות, אף בדברים שאינן של מלאכה אסור מן התורה ... ואף דבאמת חילוק גדול יש, דהרמב"ן מיירי כשהאדם טורח עצמו ביום השבת בעבודת וטירחה, לא כן כשהאדם אינו עושה כלום רק הכל נעשה על ידי המכונה של קודם יום השבת, מכל מקום העובדה בעצמה שהעסק שלו עובד בפרהסיא בשבת במקח וממכר עבורו, זה כבר אינו שבתון

The Chelkat Yaakov explains that his concerns are not only that such behavior would be problematic in light of our Gemara about grinding wheat, but that, based on the Ramban, such behavior could result a prohibition *d'Oraita!* The Ramban explains that even though the details of engaging in business are only forbidden *d'Rabanan*, still one who consistently engages in business on Shabbat violates the Torah command to make Shabbat a day of rest.

However, other *poskim* are opposed to applying the notion of violating the Shabbat atmosphere to factors other than loud noises (the following words were written as a response to the Chelkat Yaakov's position):

שו"ת באר משה חלק ו קונטרס אלקטרי סימן נ

אין ביד שום רב, יהיה מי שיהיה, לגזור מעצמו גזירות חדשות. ובודאי אם גדולי רבני זמנינו יגזרו גזירה, ובהסכמה יעלו לגזור, בודאי נכון ראשנו לקבל גזרתם. אבל רב יחידי – בודאי אין בידו לגזור, וגם בודאי לא נקבל גזרתו

שו"ת ציץ אליעזר חלק ד סימן לא

לא אסרו כי אם כשנוסף לנראין יש גם נשמעין, ומשא"כ כשהוא רק בגדר של נראין ולא נשמעין, וזהו גם טעם ההיתר שנהגים להשתמש במאור החשמל בשבת החוזר ונדלק ע"י כוון שעון אוטומטי מע"ש, וכן לכבות ע"י שעון אוטומטי, ולא חששו למראית עין של הרואים, והיינו מכיון שזה רק בגדר של נראה ולא נשמע, ואין האוושא מילתא.

Regarding the pharmaceutical factory in Ramat Gan, the *Moetzet HaRabbanut HaRashit* ultimately ruled leniently:

שו"ת היכל יצחק אורח חיים סימן כה

הסכמנו פה אחד כדלקמן: מתירים שהמכונות ימשיכו גם בשבת בפעולתן האוטומטית שמלפני השבת, אך בתנאי שהבית כולו יהא סגור ומסוגר, משעה עשרים דקה לפני שקיעת החמה בעש"ק עד לשעת צאת הכוכבים במוצש"ק, ולא ימצא בה שום אדם. למעלה בכניסה של הבנין ייתלה שלט: סגור כולו בשבת, אין בו אדם ביום הקדוש.

4. אושא מילתא בבית המודרני

1. Washing Machine

שו"ת יחיה דעת חלק ג סימן יח

שאלה: חיילי צה"ל המגיעים לביתם לחופשה קצרה בערב שבת אחר הצהריים סמוך לכניסת השבת, ועליהם לחזור לבסיס במוצאי שבת, האם מותר להם לתת בגדיהם לתוך מכונת כביסה אוטומטית, ולהפעילה לפני שקיעת החמה, והיא מכבסת והולכת מאליה בשבת?

לדעת מרן השלחן ערוך מותר בפשיטות לתת בגדים למכונת כביסה אוטומטית סמוך לכניסת השבת, והם מתכבסים מאליהם בשבת. ואף לדעת הרמ"א, הואיל וכאן יש צורך בדבר, כי במוצאי שבת יצטרכו לשוב מיד לבסיס, והשעה דחוקה להם, לכן יש להתיר לעשות כן.

שו"ת אור לציון חלק ב פרק טז - דינים השייכים לערב שבת אות י (הרב בן ציון אבא שאול)

אין להפעיל מכונת כביסה לפני השבת אף שפועלת מאליה ביום השבת, אלא אם כן בשעת הדחק, כגון לחיילים שבאו זמן מועט קודם השבת, ויוצאים מיד לאחר יציאת השבת

2. Sprinklers

The Tzitz Eliezer discusses whether a sprinkler system may operate on Shabbat. He discusses the two different aspects of the issue: noise and Marit Ayin. In the following, he relates to the issue of noise:

שו"ת ציץ אליעזר חלק ד סימן לא

הממטרות אינן משמיעות שום קול ענות גבורה ולכל היותר משמיעות רק קול ענות חלושה, ואין הבחנה יתירה של שמיעת קול איסור לכן בכגון דא יש מקום לומר דלא נקרא אושא מילתא שחכמים אסרוהו

The following discusses the issue of Marit Ayin:

ברחיים הטחינה אינה צורך השעה של יום השבת גופא, ובכל אופן שהוא אין היכר שזה נזקק לצורך היום, ולא עצם היום הוא שקגרים שהרחיים יהא בהפעלה, וההפסד באי הפעלת הרחיים אינו נראה לבני"א במוחש ולכן ישנו ביותר החשש של מראית עין שיאמרו היות והדבר לא זקוק במיוחד לאותו יום ובכל זאת הרחיים בהפעלה לשם הכנה לימי החול ולשם רווחים, אי"כ בטח איש כזה גם הפעיל גוף הרחיים ביום השבת, לכן נחשב הקול קול של אושא מילתא וזילותא דשבתא ... אבל כבנידוננו הדבר ניכר לכל שזה בא לשם צורך הכרחי מידי שיומא הוא דקגרים, כדי שלא יתקלקלו הזרעים, וההפסד באי ההשקאה נראה במוחש, ולכן במה שיראו שהממטרות בפעולתם לא יבואו לחשוד שסודר בשבת גופא, אלא יחשבו שהיות שההפסד הוא תמידי ונראה תמיד מראש בטח דאגו בעלי הגינה לכך לסדר מראש הכל באופן המותר

The Tzitz Eliezer explains that *Marit Ayin* is a risk in the specific case of the grindstone, as there is no obvious explanation for why they need to be working on Shabbat. Regarding a sprinkler system, however, people understand that some crops need to be watered daily, and since there is no reason for people to suspect that the field owner does not properly observe Shabbat, they will assume that he set up the sprinkler system before Shabbat.

Nevertheless, he adds a stringency:

וליתר תוקף, היות וענין הממטרות הוא אינו דבר הווה לכל נפש ... מן הטוב והמועיל לסדר שבעל הגינה ידביק פתקה ע"י השער ויהא כתוב בה שהממטרות בפעולתן ע"י כוון מע"ש.

3. Dishwasher

Earlier, we quoted Rav Shlomo Levi's opinion, which is very similar to the second reason provided by the Tzitz Eliezer, who distinguishes between *melacha* that is performed for the sake of Shabbat itself

and *melacha* (such as grinding) that is for the sake of after Shabbat. Rav Levi explains that there is no *Marit Ayin* regarding having a dishwasher function on its own on Shabbat, because people will assume that something that is done for Shabbat was arranged to be performed in a permitted manner.

שמירת שבת כהלכתה, מהדורה תשל"ט, פרק ל סעיף כג

מותר לומר לנכרי לשטוף כלים עבור יהודי, אפילו יפעיל את המכונה לשטיפת-כלים

We are not currently discussing how to instruct a non-Jew to perform *melacha* – we discussed this in Shiur 3. Still, from the above *Shemirat Shabbat Kehilchita* it appears that there is no violation of the Shabbat atmosphere when a dishwasher functions on Shabbat. Rav Yitzchak Halevi Pollak (Rosh Kollel, Bobov Kollel Antwerp) asks him this question, and this is his response:

"קול התורה" מב, תשנ"ז, עמוד רנה

למה לא אסר משום איסור השמעת קול? ושאלתי את הגה"צ המחבר שליט"א, והשיב וז"ל : ובענין מכונה לשטיפת כלים – אין הכי נמי, אם מכונה עושה רעש – יש לדון משום אוושה מילתא. אבל מסופקני עכ"ל

Rav Neuwirth does not think that the noise produced by a dishwasher is generally problematic. (It is worth noting that he therefore appears to have a more lenient definition of problematic noise than the aforementioned Rav Moshe Feinstein, since it seems reasonable that the dishwasher was audible in an adjacent room, and Rav Neuwirth was still lenient.) In a subsequent edition of *Shemirat Shabbat Kehilchita*, Rav Neuwirth specified that this leniency does not apply to a noisy dishwasher: (it is worth noting that since this discussion, dishwashers have become much quieter.)

שמירת שבת כהלכתה, מהדורה תש"ע, פרק לא סעיף י

אין לאפשר לנכרי הצריך להדיח כלים בבית היהודי להשתמש בשבת או ביו"ט במדיח כלים המשמעי רעש בזמן פעולתו, משום אוושה מילתא. פירוש – רעש מכונות שאינו מתאים לשבת וגורם לזלזול בכבוד השבת

In *Techumin 11*, Rav Rosen also discusses the use of dishwashers on Shabbat and explains why he believes that the noise is not problematic:

מתוך האתר של מכון צמת

עמדת מכון 'צומת' היא כי לא זו בלבד שמותר להשתמש במדיח כלים בשבת, לפי התנאים בהוראות שימוש, אלא גם ראוי ורצוי. שמענו מפי הגרש"ז אורבך זצ"ל, כי 'עונג שבת' הוא חיוב גמור מדברי נביאים ('וקראת לשבת עונג'), וחיוב זה דוחה 'נדנודי חומרות'. אכן השימוש במדיח הכלים בשבת מותנה בכמה תנאים הכרחיים, שמבלי להקפיד עליהם השימוש במדיח הכלים אסור.

4. Radio and Microphone

We will not discuss all of the complicated aspects regarding microphone use on Shabbat. Rather, we will only focus on the specific issue of whether there is a problem due to the noise it produces:

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן ט

נראה שאף אם השאיר את הרם קול או את מקלט הרדיו פתוח מערב שבת או סידר פתיחתן בשבת ע"י שעון אבטומטי אפ"י כיון דאיכא השמעת קול דאוושה מלתא טפי הרי זה אסור...

ולכאורה יש לפקפק, דאפשר שלא אסרו רבנן השמעת קול בשבת כי אם דומיא דרחיים של מים שהחשד הוא ממש על אותו קול הטחינה הנשמע לרבים שיטעו לחשוב שהוא נעשה בשבת ע"י אדם ... משא"כ ברדיו הרי ידוע לכל שקולות המנגנים או המדברים אינם נוצרים כלל כאן ע"י פתיחת המקלט כי אם נקלטים מהמסדר שבתחנת הרדיו, אלא שהמכשיר הזה רק קולט אותם הקולות וכן ברם - קול, וכיון שכן אפשר שאין זה דומה לרחיים של מים או קשקוש שעון שעצם הקול הנשמע הוא עצמו קול כזה שאסור לעשותו בשבת....

עם כל זאת חושבני דלאו סברא הוא כלל לחלק משום כך, כיון שהכל יודעים שהפעלת הרם קול או המקלט של הרדיו כרוכה גם באיסור הבערה, לכן כך לי אם החשד הוא על עצם קול הטחינה או הקשקוש שאנו שומעים, או שהחשד הוא מפני שלא יתכן כלל להשמיע אותו קול כי אם ע"י איסור הדלקה וכל השומע קול כזה יטעה לחשוב שהמשיעו עבר על מלאכת מבעיר....

וזאת למודעי שאין כוונתי לומר דאסור לשמוע רדיו בשבת משום גזירה שמא יבוא לכבות או להדליק את מנורת הרדיו כעין גזירת שמא יחתה בגחלים או שמא יבוא לתקן אותו, כי אנו אין בכחנו לחדש גזירות מעצמנו, רק בנד"ד

הלא מפורש הוא בשו"ע דבכל מקום שיש השמעת קול איכא זילותא לשבת, ... ומוכח ודאי מזה דבכל אופן שיש השמעת קול ואיכא חשדא משוינן ליה לרחיים של מים, ולכן אף גם נדון זה שלפנינו היינו ממש גזירת חז"ל ולא גזירה מחודשת.

Rav Shlomo Zalman Auerbach initially suggests that the noise produced by a microphone is not problematic, as the amplification is not produced by the *melacha* of turning on the unit, and it is therefore not comparable to the noise from a grindstone, where the *melacha* itself produces the noise. Ultimately, however, he is stringent.

Rav Yisroeli, though, is lenient for another reason, at least for the purposes of Tefillah or Torah:

במראה הבזק חלק א תשובה כז אות ג

והנה מה שהותר במקום פסידא, נראה שהוא מותר גם במקום מצווה. כמו ביטול ביהמ"ד וכיו"ב.

But he is unsure whether one may apply this leniency practically:

יש לפקפק, דשמא הכרעת הרמ"א להקל במקום פסידא - לסמוך על דעת הפוסקים להיתר — אין זה אלא, בדבר שאירע בדרך אקראי

Later on, he distinguishes between the two reasons for the prohibition:

ברור דיש נפקא מינה בין שני טעמים הללו ... דעניין ... החשד, שייך גם בשעון המשקולות לדון בו. אם כי אין הרעש גדול כמו בריחיים של מים. מכל מקום, העובר ליד הבית, או הנכנס לבית ושומע הצלצול, ייתכן, שיתעורר בו חשד שהפעילוהו בשבת ... (ו)הטעם של עובדין דחול — לא שייך בזה כלל. שאין הרעש שמקיים השעון בצלצולו יכול להחשב בגדר עובדין דחול ... ונראה, דה"ה גם דיבור דרך רמקול בתוך אולם, יש בו גדר חשש של עובדין דחול, לא יותר משעון המשקולות. שאין זה בגדר "משמיע קול" מצד הרעש שמקיים, שיש בריחיים. וכשם שאין בשעון משום עובדין דחול, כן בשימוש ברמקול.

❖ הרחבות – תשובות "במראה הבזק" על השימוש ברמקול בשבת

Summary

1. The Gemara

In the Mishna and Gemara (Shabbat 17a), Beit Shammai and Beit Hillel argue whether there is a prohibition for *melacha* to be performed on its own on Shabbat. The Yerushalmi explains that their dispute is based on their respective interpretations of the phrase "ששת ימים תעשה מעשיך": why is it necessary to state that one should work during the six days that are not Shabbat? Beit Shammai extrapolates that one must ensure that all *melacha*, even *melacha* that is being performed on its own, concludes before Shabbat. In contrast, Beit Hillel explains that the pasuk is teaching the opposite: that one may allow *melacha* to continue on its own into Shabbat.

The Baraita in Shabbat (18a) permits Melachot to be performed on their own on Shabbat, but it forbids allowing a grindstone to grind wheat on its own on Shabbat.

Rabbah explains that the grinding is prohibited due to the loud noise that it produces, while Rav Yosef explains that it is prohibited due to the requirement of *Shevitat Keilim*. (See the Harchavot where we discuss if Rav Yosef means to explain the Baraita in accordance with Beit Shammai or Beit Hillel.)

The Baal Hamaor and Rabbeinu Tam write that the Gemara's conclusion is that the Baraita is in accordance with Rav Yosef, who follows the opinion of Beit Shammai, and it is therefore not accepted as Halacha. The Rambam and Shulchan Aruch also state, without qualification, that one may put wheat into a grindstone before Shabbat.

Tosafot, however, amongst other Rishonim, writes that the Halacha is in accordance with Rabbah's understanding. The Rema therefore rules that one should ideally be stringent and forbid setting up a system that will generate noise on Shabbat, but he is lenient in the case of significant loss.

2. Defining the Reason Behind the Prohibition

Rashi and the Meiri explain that the problem with creating loud noise is that it detracts from a proper Shabbat atmosphere.

In contrast, the Sefer Haterumah writes that it is due to the fact that it can lead people to suspect that he is grinding the wheat on Shabbat.

There are several practical differences between these understandings:

1. Acts that are generally performed before Shabbat: The Agur writes that winding a clock before Shabbat, which will cause it to ring every hour on Shabbat, should theoretically be problematic. He nevertheless rules that one may be lenient, since he follows the Sefer Haterumah; as everyone knows that clocks are set in advance, no one will suspect that he set it on Shabbat. This is also the Rema's ruling. Similarly, some rule that there is no problem of *melacha* being performed in public when a website remains accessible on Shabbat, since no one suspects that the owners set up the website on Shabbat.
2. An action that is performed specifically on Shabbat: There are those who explain, in accordance with the understanding of the Sefer Haterumah, that people might suspect that one is grinding his wheat on Shabbat, because there is no obvious reason why he would have set up his grindstone to be operating on Shabbat. However, for something that is needed on Shabbat, people will assume that the owner set it up properly before Shabbat. We saw two applications of this understanding: A) Rav Shlomo Levi writes this in regards to dishwashers. B) The Tzitz Eliezer writes this in regards to a sprinkler system (as some plants require daily watering).
3. Desecrating the spirit of Shabbat: The Moetzet Harabbanut Harashit deliberates whether the Shabbat atmosphere is violated when a factory allows its machines to continue functioning on Shabbat, even if they don't produce a loud noise. They ruled leniently (on condition that the factory would be locked and that there would be a sign explaining that no one was in the factory on Shabbat). The Igrot Moshe and Chelkat Yaakov are stringent and write that it is considered a violation of the Shabbat atmosphere for a factory to operate automatically, even if it does not produce noise, and even though there is no concern of *Marit Ayin* that people are working on Shabbat.

The Beer Moshe and Tzitz Eliezer are lenient and write that the prohibition in the Gemara was limited to actions that produce loud noise, and we do not have the ability to forbid other factors besides loud noise.

3. What Noise Level is Considered Problematic?

Rav Moshe Feinstein and Rav Shlomo Zalman Auerbach learn from the discussion about setting a clock that will chime on Shabbat that the prohibition of creating noise applies only to a noise that can be heard outside of the room.

4. Contemporary Applications

1. Washing Machine: Rav Ovadiah Yosef and Rav Ben-Tzion Abba-Shaul forbid activating a washing machine that will continue working into Shabbat, unless there is a great need (such as a soldier who comes home before Shabbat and will be leaving after Shabbat).
2. Sprinkler System: The Tzitz Eliezer permits using a sprinkler system for two reasons. One, as we mentioned above, is that something that is needed on Shabbat is different, and the second is that it does not make sufficient noise to be considered problematic. Still, he prefers putting up a sign explaining that there is an automatic sprinkler system.
3. Dishwasher: The Shemirat Shabbat Kehilchita permits having a non-Jewish wash a Jew's dishes in a dishwasher. This implies that noise a dishwasher makes is not problematic. He was

asked about this and writes that he thinks a dishwasher is generally not loud enough to be prohibited. Still, in a later edition, he clarifies that if the dishwasher is noisy then one must be stringent.

Techumin volume 11 contains articles by Rav Rosen and Rav Shlomo Levi, who both permit the use of a dishwasher that turns on automatically on Shabbat, and Machon Tzomet even encourages the installation of a timer that will enable Shabbat use.

4. Microphone: Rav Shlomo Zalman Auerbach suggests that noise is considered problematic only if it is caused by a prohibited action. There is therefore room to permit the use of a microphone that has been turned on before Shabbat, as the microphone's amplification is not itself the result of a *melacha*. Ultimately, however, he rejects this distinction and forbids the use of microphones.

Rav Shaul Yisroeli writes two reasons to be lenient: a) If the microphone is needed for a Mitzvah, then it is permitted, just like the Rema permitted in a situation of a significant loss.

b) There is no concern that people will think that the user is violating a prohibition, since they understand that the noise is created automatically. In regards to the concern that the noise violates the Shabbat atmosphere, he accepts the idea that noise is only considered problematic when it is caused by a prohibited action.